

BÓLYA ANNA MÁRIA: MACEDÓN ARCHAİKUS ÉNEKEK FORDÍTÁSAI

A szamovilák rendkívül népszerűek a macedón folklórban, melyek szamodiva, vila, juda néven és más neveken is feltűnhetnek, és gyakran építenek különös építményeket, általában emberi alapanyagból, mint ebben a porecsei húsvéti énekben.¹

с. Крапа, Порече

Црк - ва пра - ви са - мо - ви - ла дос, дос,

црк - ва пра - ви са - мо - ви - ла дос!

Ni na nebo, ni na zemja,
tuku taka pod oblaka.
Temelite se so starci,
dzidištata so dečinja.

Četisalo so jergenje,
kalosalo so starički.
Ja pokrile so nevesti,
direcite od junaci,
pendžerinja so devojki.

Templomot rak szamovila *dosz, dosz,*
templomot rak szamovila, *dosz.*
Sem a földre, sem az égre,
hanem biz a felhő alá.
Alapjait öregekből,
a falait gyerekekből.

A gerendák legényekből,
a tapasztás vénasszonyból.
A mennyezet menyasszonyból,
a dúcok a vitézekből,
az ablakok leánykákból.

¹ A dalok, kották és fordítások forrása: Bólya Anna Mária. *A tánc a macedón szakrális hagyományban*. Doktori disszertáció. Debrecen: Debreceni Egyetem Néprajzi Tanszék, 2015.

A barázdahúzó legényről szóló ének különböző változatait Macedónia különféle vidékein más-más más ünnepkor éneklék: egyik vidéken vízkeresztkor, másikon Lázár-napkor míg a harmadikon Szent György napján.

с. Кетеново, Кратовско

Лу - до мла - до браз - да пра - ви
лу - до мла - до (и) браз - да пра - ви.

Brazda pravi voda mami.
Nešto voda premrežyje.
Pa se čudi ludo mlado,
što mu voda premrežyva.
Pa otidé pokraj voda,
tam si najdé maloj mome.
maloj mome pokrāj voda.
Pogledná go zaljubi se.

Ifjú legény barázdát húz,
ifjú legény barázdát húz.
Barázdát húz vizet fakaszt.
Ám a vize zavaros lett.
Csodálkozik ifjú legény
hogyhogy a víz zavaros lett?

Elment hát a víznek mentén,
ott talála kicsi lánykát,
kicsi lánykát víznek mentén.
Meglátta és megszerette.

$\text{♩} = 200$ *Rubato* с. Длабочица, Кумановско

Муш - ко де - те браз - ду браз - ди. Ла - за - ре
браз - ду браз - ди во - ду ма - ми.

Nešto mu gu premrežyje,
 idé doma ta kazyje:
 - More tatko, stari tatko,
 brazdu brazdu, vodu mamu.
 Nešto mu gu premrežyje.
 - More sine, mili sine,
 idi tamo pa ga fati,
 idi tamo pa ga čekaj.
 Dal je riba il je mreža?
 - More tatko, stari
 tatko,
 ni je riba ni je mreža,
 tiki si je devojčence!
 - More sine, mili sine,
 pa ga fati desna ruka.

Fiúgyermek barázdát húz, Lazare
 barázdát húz, vizet fakaszt.
 De valami megkavarta,
 hazamenvén ezt mondotta:
 Apám, apám, öreg apám,
 barázdából vizet kaptam.
 De valami megkavarta.
 Talán hal –é vagy tán háló?
 Se nem hal az se nem háló,
 hanem bizony kisleányka.
 Fiam, fiam, édes fiam,
 menjél oda és várjad meg,
 jobb kezét aztán megfogjad.

с. Гостиражни, Прилепско

$\bullet = 100$

(д) Браз - да браз - ди лу - до мла - до,
 Ѓур - ге, ле (ej)Ѓур - ге, ле и! лел - жо.

brazda brazdi voda vodi.
 Nešto mu e prepušuva,
 ludo misli krtečina.
 Ne mi bila krtečina,
 tuku bilo maloj mome.

Barázdát húz ifjú legény,
 Gyurgye le, (ej), Gyurgye le, í! leljo!
 Barázdát húz ifjú legény,
 barázdából vizet kapott.

De valamit kiforgatott,
 hát, azt hitte vakondtúrás!
 De nem volt az vakondtúrás,
 hanem volt az kisleányka!